

schriftelijke vragen

Fractie:	PvdA
Naam:	Mevrouw Stoop-Aszink
Onderwerp:	Zomerinzameling GFT
Type vraag:	• informatieve/technische vraag - O politieke schriftelijke vraag (ex. art. 33 RvO)
Beantwoording (<i>alléén bij informatieve/technische vragen</i>)	• Ja, kan verspreid via mail / app - O Nee, alleen antwoord aan mij zelf

Inleiding/aanleiding:

Tijdens de commissiebehandeling van het Grondstoffenbeleidsplan op 17 juni 2021 zijn technische vragen gesteld over de wekelijkse zomerinzameling van GFT. In deze notitie wordt ingegaan op deze vragen.

Vragen:

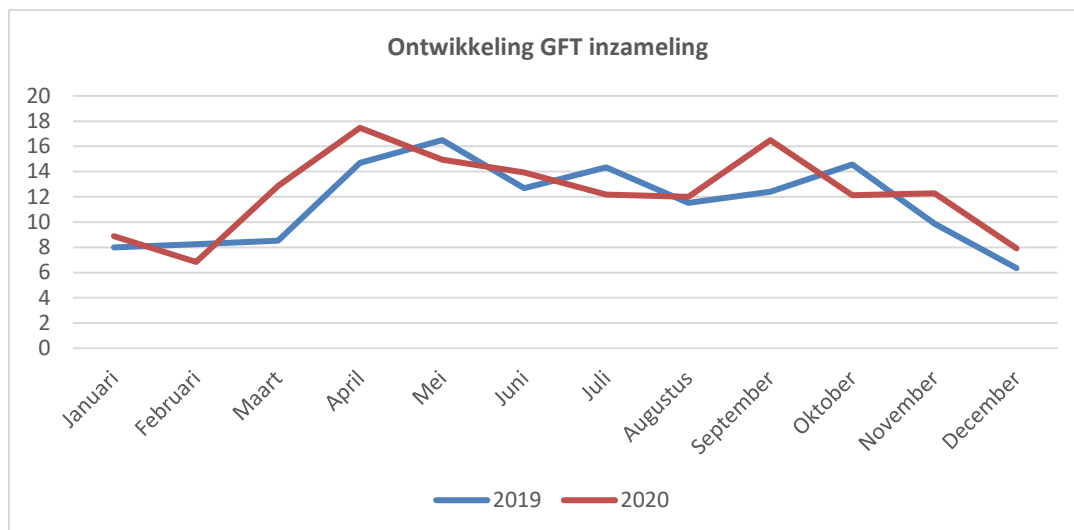
De vragen die gesteld zijn ten aanzien van het onderwerp, zijn:

- 1) Is er een correlatie tussen de wekelijkse inzameling en het aanbod GFT?
- 2) Kan inzichtelijk gemaakt worden wat de onderbouwing is van de kosten en consequenties van een wekelijkse inzameling GFT?
- 3) Hoe denkt het college de 35% GFT in het restafval te laten dalen?

Voor de volledigheid wordt gestart met achtergrondinformatie wat betrokken kan worden bij de oordeelsvorming in de gemeenteraad.

Ontwikkeling GFT inzameling

Onderstaande grafiek laat het verloop van het ingezamelde GFT in kilogram per inwoner per maand door het jaar heen zien over de jaren 2019 en 2020. In Dronten werd per inwoner in 2019 in totaal 138 kilogram per inwoner apart GFT ingezameld. In 2020 was dit 148 kg per inwoner per jaar. Deze trend wordt ook waargenomen in andere gemeenten. De toename wordt verklaard door het zachte voor- en najaar in 2020 wat leidt tot meer tuinafval en door de lock-down periode waarin veel mensen ook in de tuin hebben gewerkt.

GFT in het restafval

In 2020 is 35% GFT in het restafval geconstateerd. Deze 35% bestaat voor 24% uit keukenafval en 6% tuinafval. De overige 5% organisch afval betreft diverse organische bestanddelen zoals bijvoorbeeld stro van kleine huisdieren.

Tabel samenstelling restafval 2019 en 2020	% aanwezig in restafval (2019)	% aanwezig in restafval (2020)	KG/ inw/ p.j. (2020)	KG/ wha/p j. (2020)	KG / wha/ per week (2020)	Besparingspotentieel €/ per wha (2020)
GFT	32%	35%	49	112	2,15	€ 10
Keukenafval	25%	24%				
Tuinafval	2%	6%				
Overig organisch	6%	5%				

Inzamelrespons

De inzamelrespons, de hoeveelheid GFT dat gescheiden wordt ten opzichte van het totaal aanbod GFT is in 2020 is iets gedaald naar 75%. In vergelijking met andere gemeenten uit hoogbouwklasse D (0-19% hoogbouw) scoort Dronten beter. De gemiddelde hoeveelheid groente-, fruit- en tuinafval die in 2019 in deze gemeenten gescheiden werd ingezameld bedroeg 107 kg per inwoner¹. Analyse van het restafval laat zien dat 50 kg per inwoner niet wordt gescheiden. Dat is een gemiddelde inzamelrespons van 68%.

Tabel inzamelrespons GFT

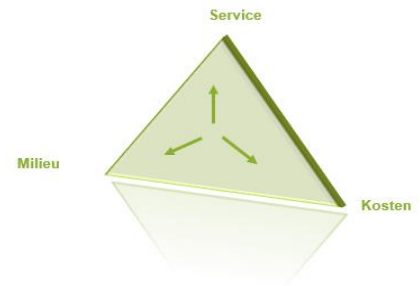
	2019	2020
ongescheiden GFT in het restafval (kg/ per inw/ p.j)	39	49
gescheiden ingezameld GFT (kg/ per inw/ p.j.)	138	148
Totaal	177	197
Inzamelrespons	78%	75%

¹ <https://www.benchmarkafval.nl/media/1045/rapport-analyse-benchmark-afval-peiljaar-2019-def.pdf>

Doelstelling van de zomerinzameling GFT

Doelstelling van de zomerinzameling GFT is meerledig:

- 1) Meer service naar inwoners voor meer gebruiksgemak:
 - a. minder stankoverlast, vliegjes, maden;
 - b. meer capaciteit in de container door vaker te legen.
- 2) Beter milieurendement:
 - a. meer aanbod van gft, minder in het restafval.
- 3) Binnen een kostendekkend tarief de service te bieden.

Wat vinden inwoners? Enquêteresultaten GFT gerelateerde vragen

In de enquête die in september 2020² is uitgevoerd, is aan de inwoners van Dronten gevraagd hoe we ervoor kunnen zorgen dat er minder gft afval wordt weggegooid in de container.

Van de respondenten geeft 34% aan dat dit gerealiseerd kan worden door een verhoging van de inzamelfrequentie, 16% door betere communicatie en voorlichting, 10% door gratis te brengen op de milieustraat en 7% door voorzieningen voor in de keuken.

Van de respondenten geeft 31% aan soms ruimte tekort en 7% altijd ruimte tekort te hebben bij de huidige inzamelfrequentie voor GFT.

Tegelijk geeft 79% van de respondenten aan niet voor een extra zomerinzameling te willen betalen.

Samenhang aanbod GFT en inzamelfrequentie: ervaringen en onderzoeksresultaten

Er is gekeken naar de ervaringen en resultaten van andere gemeenten en de vraag of een wekelijkse zomerinzameling leidt tot:

- 1) meer aanbod door het bieden van meer capaciteit
- 2) het beperken van stankoverlast.

Gemeenten geven aan dat de wekelijkse inzameling met name vanuit service overwegingen tegen stank overlast wordt aangeboden. Relevante vraag hierbij is of een wekelijkse inzameling hier voldoende aan tegemoet komt. Stank helemaal voorkomen zal een wekelijkse inzameling naar alle waarschijnlijkheid niet bereiken.

Diverse onderzoeken van gemeenten geven aan dat een wekelijkse zomerinzameling niet of nauwelijks leidt tot meer inzameling van GFT.

De recente evaluatie van de gemeente Echt-Susteren uitgevoerd door de Afvalspiegel laat dit onder meer zien³. De gemeente Echt-Susteren heeft in 2020 diverse beleidsmaatregelen geïmplementeerd waaronder de zomerinzameling van GFT. Ten aanzien van de zomerinzameling wordt geconcludeerd dat op basis van de vergelijking het effect van wekelijkse inzameling van GFT-afval op extra aanbod GFT-afval beperkt is (ca. 8% reductie).

Dit beeld wordt bevestigd door andere gemeenten die proeven hebben uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld de gemeente Oss die de proef uit 2018 recentelijk is gestopt uit kostenoverwegingen.

² <https://dronten.ikpraatmee.nl/gespreksonderwerpen/dronten-werkt-aan-nieuw-afval-en-grondstoffenbeleid>

³ <https://www.echt-susteren.nl/file/3269/download>

In 2019 voerde de Afvalspiegel in opdracht van Rijkswaterstaat het onderzoek *Succesverhalen GFT-inzameling*⁴ uit om de best-practices op gebied van GFT in kaart te brengen. Eén van de conclusies uit het onderzoek is dat in de meeste goed scorende gemeenten de GFT-container, net zoals in de meeste Nederlandse gemeenten, om de twee weken geleegd wordt. Daarbij speelt met name de omvang van de tuinen een rol en wordt ook in het restafval van goed scorende gemeenten voornamelijk Groente, Fruit en Etensresten (GFE) aangetroffen in het restafval.

Resultaten NVRD Benchmark 2019 Klasse D

Onderstaande tabel komt uit de gemeentelijke benchmark 2019 en laat de resultaten zien per gemeente met daarbij de inzamelfrequentie per jaar, de inzamelresultaten en de inzamelkosten per aansluiting. Dit zijn allen gemeenten in hoogbouwklasse D (0-19% hoogbouw), waar ook Dronten toebehoort. In de top 10 gemeenten met hoogste inzamelresultaat hebben 5 gemeenten een twee wekelijkse inzamelfrequentie (26 ledigingen) en 5 een hogere inzamelfrequentie. Opgemerkt dient te worden dat gemeenten ook van elkaar afwijkende inzamelbeleid (omgekeerd inzamelen, lage inzamelfrequentie restafval, diftar) hebben die het resultaat kunnen beïnvloeden. Maatregelen op het restafval hebben een directe doorwerking op het aanbod van grondstoffen zoals GFT.

Tabel Overzicht inzamelfrequentie, inzamelresultaat en kosten per aansluiting (bron: NVRD Benchmark 2019, klasse D)

			GFT kg/ per inw/ per jaar	GFT kg/ per inw/ in restafval	totaal GFT per inw	inzamelkosten p/aansl	verwerkingskosten p/aansl	totaal per aansluiting
2019	frequentie							
Land van Cuijk en								
1 Boekel	LCB	52	230	7	237	€ 26	€ 18	€ 44
2 Voorst	VOO	26	208		208	€ 24	€ 21	€ 45
3 Meerssen	MEE	26	205	28	233			
4 Druten	DRU	34	195	10	205	€ 26	€ 27	€ 53
5 Heumen	HEU	36	192	9	201	€ 24	€ 24	€ 49
6 Bergen Dal	BDL	39	181	9	190	€ 23	€ 22	€ 45
Rova								
7 Diftar/omgekeerd	R02	26	170	6	176			
8 Beuningen	BEU	38	159	13	172	€ 22	€ 21	€ 42
9 Hoeksche Waard	HWD	26	151	32	182			
10 Rova Diftar	R01	25	144	14	158			
11 Dronten		26	138	39	177	€ 23	€ 16	€ 39
12 Barneveld	BAR	26	138	24	162			
13 Wijchen	WCH	31	137	27	164	€ 18	€ 17	€ 35
14 Westerwolde	WSW	26	136	56	192			
15 Sudwestfryslan	SWF	26	133	43	175	€ 25	€ 19	€ 44
16 Leusden	LEU	32	126	20	146	€ 17	€ 14	€ 31
17 Altena	ALT	26	126	38	165			
18 Duiven	DUI	26	126	36	161			

⁴ <https://www.vang-hha.nl/kennisbibliotheek/@221804/rapport-onderzoek-succesverhalen-gft-inzameling/>

Onderbouwing kostenopbouw GFT inzameling

In deze paragraaf worden de kosten die toegerekend worden aan de zomerinzameling nader onderbouwd. Ten opzichte van de huidige situatie waarbij het GFT een keer per twee weken wordt ingezameld zijn twee scenario's inzichtelijk gemaakt:

1. Het gehele jaar een wekelijkse GFT inzameling.
2. Wekelijkse zomerinzameling gedurende 5 maanden

Uitgangspunten in de berekening

Voor de doorrekeningen wordt gebruik gemaakt van een aantal vaste waarden en een aantal aannames op basis van onderzoeken en ervaringscijfers. Het aantal aansluitingen, minicontainers en kosten per afvalstroom zijn vaste waarden.

Het aanbodpercentage van de minicontainers en de verwachte toename in GFT betreffen aannames. Het aanbodpercentage minicontainers betreft het aantal containers dat in een route wordt aangeboden ten opzichte het totaal aantal minicontainers. Aangenomen kan worden dat deze daalt in relatie tot een hogere inzamelfrequentie en dat deze in de zomerperiode nog lager is in verband met vakanties.

Voor de verwachte toename in GFT is voor de zomerinzameling met een verwachte stijging van 8% gerekend, gelijk de ervaringen in Echt-Susteren. Voor de wekelijkse inzameling jaarrond is de aanname op 12% toename gesteld, waarbij rekening wordt gehouden met koude maanden waar naar verwachting weinig tuinafval zal worden aangeboden.

Het tonnage GFT dat extra wordt ingezameld wordt door de extra zomerinzameling wordt verrekend tegen verwerkingskosten GFT.⁵ Dit tonnage is verrekend met de verwerkingskosten restafval die vermeden worden. De verwerking van gft (€ 56,50 per ton) is lager dan de verwerkingskosten van Restafval (€ 136,38 per ton). Bij 8% meer GFT verwachten we een besparing van € 67.532 aan verwerkingskosten restafval en een toename van € 27.977 extra GFT. De besparing op de verwerkingskosten bedraagt naar verwachting dus € 39.554.

Uitgangspunt voor de zomerinzameling zijn 11 extra inzamelrondes. Totaal komt dit overeen met 22 inzamelrondes gedurende 5 maanden. Voor de zomerinzameling is extra inzet van personeel en materieel noodzakelijk. De meerkosten voor deze periode bedragen € 117.000,- Uitbreiding van personeel en materiaal moet echter doorberekend worden naar een volledig jaar.

De totale jaarlijkse kosten van de inzameling GFT inclusief de wekelijkse zomerinzameling komt dan neer op 1,1 mio. Tijdelijke inhuur van personeel en materiaal bij derden is naar verwachting niet haalbaar in verband met beperkte capaciteit en beschikbaarheid in deze periode. Bovendien is de verwachting dat zij de stilstand, immers materieel wordt maar 5 maanden gebruikt, doorberekenen in hun tariefstelling.

De kosten van de zomerinzameling komen dan nagenoeg overeen met een wekelijkse inzameling gedurende het gehele jaar.

Aantal wha met minicontainers	15.506
kosten gft per ton	€ 56,50
kosten verwerkingskosten restafval per ton	€ 136,38

⁵ Per 1 januari 2022 wordt de GFT verwerking bij HVC inbesteed. Dit leidt tot nieuwe verwerkingstarieven. Voor een goede vergelijkbaarheid met het Grondstoffenbeleidsplan zijn de nu geldende tarieven gehanteerd. De verwachting is dat deze tariefsverhoging per scenario leidt tot ca 4 euro per woonhuisaansluiting extra kosten.

Tabel huidige situatie in vergelijking met wekelijkse en zomerinzameling

	huidig 26x	wekelijks (52x)	zomerinzameling (37x)	meerkosten
Aanbied percentage	75%	65%	50%	
Frequentie	26	52	37	
Logistieke kosten	€ 369.008	€ 745.686	€ 485.676	€ 116.667
GFT toename		12%	8%	
GFT Verwerkingskosten	€ 349.716	€ 391.681	€ 377.693	€ 27.977
Besparing restafval verwerkingskosten		€ 101.297	€ 67.532	€ 67.532
			€ 795.837	€ 77.113
			€ 163.334	Meerkosten 7 maand
Totale kosten	€ 718.724	€ 1.036.069	€ 959.171	

Tabel meerkosten wekelijkse inzameling en zomerinzameling per woonhuisaansluiting

		Meerkosten t.o.v.	extra kosten per wha	totaal per wha
huidige kosten	€ 718.724			€ 45
wekelijkse inzameling	€ 1.036.069	€ 317.346	€ 20	€ 64
zomerinzameling (ex inefficiëntie)	€ 795.837	€ 77.113	€ 5	€ 49
zomerinzameling (incl. inefficiëntie)	€ 959.171	€ 228.780	€ 14	€ 59

De logistieke kosten voor de wekelijkse inzameling het jaarrond bedragen € 376.677 en het verwacht effect op de verwerkingskosten een positief effect van € 59.332 . Dit betekent een kostenverhogend effect van ca 20 euro per woonhuisaansluiting. Het verwachte effect van de zomerinzameling bedraagt een positief effect van € 39.554 op de verwerkingskosten en € 240.448 aan logistieke kosten een verwacht effect van 14 euro per woonhuisaansluiting voor de zomerinzameling.

Maatregelen Grondstoffenbeleidsplan om te komen tot betere GFT scheiding

In het Grondstoffenbeleidsplan benoemen we het keukenafval als lastigste stroom voor inwoners om apart te houden (paragraaf 5.2) en wordt door verschillende maatregelen voor te stellen hierop ingespeeld (pagina 16, 17). Deze maatregelen baseren zich grotendeels op de aanbevelingen uit het in mei 2020 verschenen rapport *Onderzoek Verbetering afvalscheiding in de hoogbouw. Meer bronscheiding van gfe in steden door gedragsverandering*⁶. Dit onderzoek is als bijlage toegevoegd. In dit project hebben Rijk, gemeenten, bedrijfsleven en wetenschap samengewerkt om via pilots best practices voor breed toepasbare gedragsinterventies te ontwikkelen. Daarbij zijn recente inzichten uit de gedragspsychologie gecombineerd met praktijkervaringen rond afval scheiden. De inzichten zijn samengevat in een toegankelijke menukaart en biedt gemeenten een handreiking om afvalscheiding en met name GFE in hoogbouw te verbeteren.

Samengevat:

- 1) We zorgen er voor dat de basis op orde is zowel in kennis (voorlichting en communicatie) als faciliteiten in en om de woning.
- 2) We stimuleren preventie door composteren te vergemakkelijken (compostbakken).
- 3) We maken het inwoners makkelijker om zich van keukenafval en tuinafval te ontdoen (biozakjes, keukenbakjes, gratis tuinafval op de milieustraat)
- 4) We bieden inwoners de mogelijkheid om mee te denken voor de best passende voorzieningen (composteermachine en in pandige gf voorzieningen).

Bij de afweging van diverse maatregelen is rekening gehouden met doelmatigheid waarbij kosten en verwacht rendement tegen elkaar zijn afgewogen.

⁶ <https://www.vang-hha.nl/nieuws-achtergronden/2020/verbetering-afvalscheiding-hoogbouw/>

Daarnaast volgen we landelijke ontwikkelingen, resultaten van andere gemeenten die proeven uitvoeren met betrekking tot het huis aan huis hoogfrequent inzamelen van enkel keukenafval, zoals de gemeente Urk en een aantal Noord Limburgse gemeenten. Uitkomsten van de proef in Urk wordt binnenkort verwacht. Mocht deze proef aanleiding geven tot aanvullende verbetervoorstellen op het voorliggende plan, dan zullen wij deze resultaten betrekken bij de evaluatie van het grondstoffenbeleid in 2024.